

Prečo šteňatko s preukazom pôvodu a nie bez ???

Vážení obdivovatelia setrov / psíkov, skôr ako sa rozhodnete pre kúpu šteňatka, prečítajte si prosím dobre mienené rady a rozhodnite sa. **Šteňatko s PP (preukazom pôvodu), alebo bez?**

Chcel by som týmto článkom varovať práve Vás, budúcich majiteľov setrov (a nielen setrov), pred bezhlavou kúpou psa bez PP.

Na úvod malý príklad:

Chcete si kúpiť nový televízor, rozmýšľate o tom, kde ho kúpiť a aký. Väčšina z vás sa asi rozhodne zájsť do *špecializovaného obchodu* s elektronikou, kde vám poradia, predajú *značkový so zárukou* a v čase záruky dostanete *bezplatný servis*. Samozrejme to nebude zadarmo a musíte počítať s istou investíciou, no budete sa pravdepodobne z neho dlho tešiť a budete mať presne to čo ste chceli. Niektorí ľudia by sa mohli rozhodnúť kúpiť ho od priekupníka, alebo niekde na burze, síce za malé peniaze, ale s poriadne vysokým rizikom. Myslím, že pre väčšinu ľudí je samozrejme kupovať si takéto predmety "u špecialistu" a "s papiermi". U psov je to veľmi, veľmi podobné, tak prečo "papiere" - teda preukaz o pôvode psa - pre veľa ľudí nie sú základnou podmienkou kúpy čistokrvného psa?

Aj napriek tomu, že v čase keď kupujete šteňatko nie ste rozhodnutý či bude chodiť na výstavy, tak určite máte záujem o to, aby zo šteňatka vyrástol skutočne zdravý pekný setrík s milou a veselou povahou. Môže sa stať, že kúpite šteňatko bez preukazu pôvodu, ktoré vyzerá ako seter, ale vyrastie Vám z neho niečo úplne iné. V prvom rade PP Vám zabezpečuje, že z Vášho šteňatka vyrastie skutočne seter a to hlavne preto, že obidvaja rodičia majú PP, majú hodnotenia z výstav a taktiež poľovné skúšky.

Medzi šteňatkom s PP a bez PP je niekoľko rozdielov. Prvé čo Vás istotne napadne je **cena**. To je však veľký omyl! Šteňatko si kupujete na niekoľko rokov a bude s vami žiť ako váš spoločník, priateľ a pomocník preto by ste si to mali dobre zvážiť.

Prvotná suma za šteňatko je minimum výdavku, oproti tomu čo musí majiteľ počas života zaobstarat' (krmivo, pelech, misky, hračky, obojok, vodítka, búda, koterec, očkovania, odčervovanie, atď). **Cena šteňaťa**, akejkoľvek výšky, bude teda popri týchto nákladoch len **zanedbateľnou položkou**.

Šteňatko s PP je z vrhu, ktorého rodičia sú zdravotne, povahovo a exteriérovu skontrolovaní. To znamená, že vyhovujú štandardu, ktorý určuje medzinárodná kynologická federácia a naša krajina sa týmto štandardom riadi. A práve preto si s takýmto šteňatkom kupujete aj určité záruky. Skutoční chovatelia sa zúčastňujú výstav, pracujú so svojimi štvornohými miláčikmi na poli, v lese a vo vode a snažia sa získať ocenenia nielen z exteriéru ale aj z práce. A práve týmto ovplyvňujú cestu, akou sa toto plemeno bude uberať ďalej. Toto všetko stojí veľmi veľa času a hlavne peňazí, ktoré sa chovateľovi nevrátia. Nechávame v tom aj kus svojho srdca.

Spojenie rodičov nie je svojvoľné, musí byť schválené poradcom chovu. Je to predovšetkým preto, aby sa vylúčilo spojenie nevhodných jedincov, ktoré môžu zanechať rôzne nedostatky alebo choroby na potomkoch. PP dostanú. Šteňatka bez PP sú buď od rodičov s PP alebo od rodičov bez PP. Tým druhým prípadom sa nebudem zaoberať, lebo to už nie sú naozajstné setre, len sa na nich ponášajú.

Rodičia s PP ktorí dávajú šteniatka bez PP majú väčšinou vady vylučujúce z chovu: exteriér (zovňajšok), povaha (agresivita, bojzrlivosť...), zdravie (choré oči, kĺby, srdce, bedrá atď). Vy si síce môžete kúpiť šteniatko za polovičnú cenu, avšak v ďalších rokoch „ušetrené“ peniaze vynaložíte na liečenie chorôb, ktoré sa prejavajú až neskôr. Veľa množiteľov (to sú chovatelia bezpapierákov) sa teraz ohradí, že sa im nechce chodiť na výstavy a skladať skúšku, ktorá je podmienkou na uchovnenie setra. Avšak zúčastniť sa 2-3 výstav je možné stihnúť za v pohode za štvrtý rok aj skôr. A skúška potrebná na uchovnenie? Je to vlastne overenie vlohových a pracovných vlastností setrov (JSS, FT). Pri nej sa ukáže, či ten psík alebo sučka sú skutočne vhodné do chovu alebo nie. A práve majitelia setrov, ktorí neuspeli na skúškach (teda nie sú vhodné do chovu), množia bezpapierové šteniatka.

A teraz ešte raz k cene. Vplyv na ňu má množstvo výstavných a pracovných ocenení oboch rodičov a konkrétny vzťah šteniatka. Skúsený chovateľ vie, ktoré jeho šteniatko sa hodí do rodiny za miláčika, ktoré na prácu k poľovníkom a ktoré do výstavných kruhov.

Preto milí budúci majitelia, choďte za chovateľom, pozrite si v akom prostredí má šteniatka, nech Vám ukáže matku (i otca ak sa dá). Vypytujte sa prirodzene čo najviac a ochotný chovateľ Vám s radosťou odpovie na vaše otázky týkajúce sa výchovy, výcviku a vlastností psíka. Verte tomu, že skutočný chovateľ sa o osud svojho šteniatka bude zaujímať aj po čase. Veď je to výsledok jeho práce.

Čo je to vlastne "preukaz o pôvode"?

Je to niečo ako váš **rodný list**. Je to listina vydaná plemennou knihou psov. Je v nej uvedené meno psa, chovateľská stanica, pohlavie psa, druh srsti, číslo tetovania, atď. Dôležitou časťou je obvykle 4-generačný rodokmeň, z ktorého vyčítate predkov svojho šteňaťa. Tiež sa doňho môžu zapisovať výsledky na skúškach a výstavách.

Čo zaručuje u psa "preukaz o pôvode"?

PP u psa je **zárukou určitých vlastností** - zdravotných, exteriérových a povahových. Pri chove psov s PP sa toto všetko sleduje.

Ako vznikajú psi bez PP, tzv. "čistokrvný pes bez PP"?

1. V najlepšom prípade majiteľ feny s PP z nejakých príčin **neuchovní fenu**. Buďto z časových, finančných alebo iných dôvodov, prípadne len nevybaví pre šteniatka PP. Takže je úplne jedno či sú šteniatka dva alebo ich je desať, všetky dostanú PP bez výnimky. Aj keby mali nejakú vadu, PP dostanú. To značí ak Vám „chovateľ“ povie, že šteniatko nemá PP, lebo bolo siedme z vrhu, alebo ôsme a pod. tak mu neverte!

2. Fenka môže mať nejakú **z chovu vylučujúcu vadu**, no majiteľ ju napriek tomu dá nakryť. Šteniatka z takéhoto krytia už preukaz o pôvode dostať nemôžu. Samozrejme šteniatka z takéhoto spojenia **nemusia zodpovedať štandardu** a je možné, že budú mať **nejaký dedičný zdravotný problém** (napr. dysplázia, problém s inými kĺbami, problém s chrbticou, hluchota, očné problémy atď.), ktorý sa v chove s PP sleduje. Postihnutí jedinci sa z chovu s PP vyradujú.

3. Niekedy ide o **fenku kríženca**, ktorá je nakrytá **rasou** na ktorú sa **najviac ponáša**. V takomto prípade šteniatka taktiež rodokmeň získať nemôžu. Krásne "šteniatka bez PP" sa nám počas svojho rastu pred očami môžu zmeniť z plemena, ktoré má byť krátkosrsté na dlhosrstého psa, prípadne plemeno krátkonohé na dlhonohého, úplne inej farby atď.

Spomeňme snáď ešte **"tiežchovateľov"**, ktorí chovajú psov **len kvôli zisku**. Tí ich často držia vo **veľmi zlých podmienkach**. Keď kupujete šteňa, **trvajte** na tom, že chcete **vidieť matku a miesto, kde sú psy držané**. Ak vám chovateľ len prinesie **ukázať šteňa**, je to **podozrivé**.

Nechcete chodiť na výstavy ani odchovávať šteňatá? Tak načo PP?

PP vás **nezaväzuje k chodeniu na výstavy**. Je to doklad, ktorý môžete odložiť a nikdy viac nevytiahnuť,

ale je to **záruka vlastností šteniatka**. Zaručuje exteriér a povahové vlastnosti vami zvoleného plemena.

Prečo je pes bez PP lacnejší?

Psi s PP sú drahšie, nakoľko **procedúry s uchovnením psa/feny**, krytie, registrácia chovateľskej stanice, vystavenie preukazu o pôvode atď. predstavuje pre chovateľa **určité náklady**. Zároveň si psíka kupujete s tzv. **ochrannou známkou**, ktorá vám zaručuje už spomínaný exteriér a povahu. Serióznym chovateľ vám dokonca môže **vrátiť peniaze**, prípadne poskytne šteňa z ďalšieho krytia, ak sa zistí že šteniatku napr. nevyrástol jeden zub a iné. Exteriérové a povahové **vady** sa ani tu **nedajú úplne vylúčiť**, sú však **ojedinelé**. Ak náhodou natrafíte na **chovateľa neseriózneho**, je možné sa naňho v chovateľskom klube **sťažovať**, u psa bez PP túto možnosť nemáte.

Spomeňme však tiež, že pes si **vyžaduje starostlivosť** po celý svoj život - **10-18 rokov**.

Čo je to chovateľ a čo je chovný pes?

Chovateľ psov s PP je **členom chovateľského klubu** daného plemena, ktorý na činnosť chovateľa dozerá. Chovné jedince musia **splniť**, podľa príslušnosti k plemenu, **určité kritériá**. Niektorým plemenám stačí posúdenie exteriéru pri čom sa zároveň posúdi povaha, iné musia splniť aj predpísanú **skúšku** (či už poľovnú, pracovnú alebo inú, ktorá je tiež testom povahy psa), alebo sa posúdi povaha psa "špeciálnou" skúškou na **bonitácii**. (bonitácia -zaradovanie psov do chovu, kde sa posudzuje exteriér a povaha psa)

Nezabudnime na fakt, že **plemeno** sa rokmi **mení a formuje**. Nie však samé od seba, mení ho **človek** so svojimi nárokmi a požiadavkami. V súčasnosti sa diskutuje o "**nebezpečných psoch**". Pes akéhokoľvek plemena, ktorý sa bezdôvodne prejavuje **agresívne** voči ľuďom alebo iným psom, alebo je naopak veľmi **bojzlivý, nie je do chovu zaradený**.

Kto kontroluje chovateľov psov s PP?

Na činnosť chovateľa psov s PP dozerá chovateľský klub. Chovateľ je v ňom registrovaný a musí sa riadiť chovateľským poriadkom a dodržiavať chovateľskú etiku. V chovateľskom klube máte možnosť sa na chovateľa **sťažovať**, ak sa zachová neeticky alebo poruší chovateľský poriadok, a klub ho bude postihovať, môže mu až odňať licenciáciu a šteňatá s PP už odchovávať nebude môcť.

Kto kontroluje chovateľov psov BEZ PP?

Nikto. Ak produkujú šteňatá choré, vadné, s dedičnými vadami, dokonca veľmi ťažkými - nikto im v tom nedokáže zabrániť, a ak si takého psa kúpite, nemáte možnosť sa nikde **sťažovať**, peniaze vám nevráti nikto. Psy bez PP môžu byť z veľmi úzkej príbuzenskej plemenitby, keďže ich predkovia sú neznámi. Je veľmi pravdepodobné že sa v takých vrhoch objavia vady (predkovia neboli predsa nijak sledovaní).

Takže budúci majitelia setríkov, rozhodnite sa sami, za čo zaplatíte. Ak sa Vám pokazí vysávač, môžete ho vrátiť a kúpiť nový. Ale čo urobíte s Vaším šteniatkom , až nenarastie z neho to, čo očakávate?